

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा

भारत मौसम विभाग

प्रायोगिक ब्लॉक लेव्हल अॅग्रोमेट अॅडव्हायझरी बुलेटिन
(आयएमडी आणि आयसीएआर चा संयुक्त उपक्रम)

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला

दिनांक : 14-01-2022

नागपूर(महाराष्ट्र) मध्ये सावनेर ब्लॉक करा साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2022-01-14 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2022-01-15	2022-01-16	2022-01-17	2022-01-18	2022-01-19
पर्जन्यमान (मिमी)	3.7	0.0	0.0	0.0	0.0
कमाल तापमान (अं.से)	24.7	25.3	25.7	26.1	26.7
किमान तापमान (अं.से)	16.8	16.6	16.3	16.0	15.7
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	86	83	82	80	79
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	73	71	70	68	66
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	9.0	9.0	8.0	8.0	9.0
वाऱ्याची दिशा(अंश)	37	37	50	35	50
मेघाच्छादन (ऑक्ट)	4	3	2	1	1

हवामान सारांश / चेतावणी:

सावनेर तालुक्यामध्ये, भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र, नागपूर च्या तालुकास्तरीय मूल्य वर्धित अंदाजानुसार, पुढील पाच दिवस दिनांक १५ जानेवारी २०२२ ते १९ जानेवारी २०२२ दरम्यान आकाश आंशिक ते अंशतः ढगाळ राहण्याची शक्यता, दिनांक १५, जानेवारी २०२२ रोजी हलक्या ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस व मेघगर्जनेसह विजांचा कडकडाट होण्याची शक्यता व दिनांक १६, १७, १८ व १९ जानेवारी २०२२ रोजी हवामान कोरडे राहण्याची अधिक शक्यता वर्तविण्यात आली आहे.

कृषि सल्ला:

मेघगर्जनेसह विजांचा कडकडाट होण्याचा अंदाज लक्षात घेताशेतात काम करता असताना मेघगर्जनेचा आवाज आल्यास तात्काळ सुरक्षित ठिकाणी आसरा घ्यावा.मेघगर्जना व विजांचा कडकडाट होण्याचा अंदाज वर्तविलेल्या दिवशी जनावरांना (शेळी, मेंढी, गाय, म्हैस ई.)मोकळ्या जागेत चारावण्यास सोडणे टाळावे.पाऊस, मेघगर्जना व विजांचा कडकडाट पासून होणारे नुकसान टाळण्यासाठी परिपक्व अवस्थेतील संत्रा, मोसंबी, पेरू फळांची तसेच बाजारायोग्य भाजीपाला काढणी करावी. पावसाचे पाणी पिक क्षेत्रात साचले असल्यास अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

सध्याच्या पावसाच्या उघाडीनंतर उर्वरित कपाशीची वेचणी उरकून घ्यावी व शेवटच्या वेचनिनंतर पुढील हंगामात गुलाबी बोंड अळीचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी कपाशीचे पिक काढून टाकावे.

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
मोसंबी	गारपिटीमुळे झाडांची पानगळ, फांद्या आणि खोडांना जखमा होतात. त्यामुळे अन्य रोगाचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी अशा जखमांवर बोर्डो मलम लावावे. बोर्डो तयार करण्यासाठी १ किलो मोरचूद (कॉपर

पिक	पिक निहाय सल्ला
	सल्फेट) व १ किलो चुना ५ लिटर पाण्यात वेगवेगळ्या प्लास्टिकच्या बादल्यांमध्ये रात्रभर भिजत घालावा. सकाळी दोन्ही बादल्यांमधील मिश्रणे काठीच्या सहाय्याने व्यवस्थित ढवळून तिसऱ्या बादलीत एकत्र करावे जेणेकरून मोरचूद व चुना पूर्णपणे विरघळला जाईल. अशा पद्धतीने तयार केलेला बोर्डो मलमाचा लेप खोडावरील जखमावर लावावा. मृग बहरातील संत्रा/मोसंबी फळगळ रोखण्याकरिता व फळांचे आकारमान वाढविण्याकरिता १.५ ग्राम २-४- डी + १०० ग्राम कार्बेन्डाझीम + १.५ किलो युरिया १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. पंधरा दिवसाच्या अंतराने दुसरी फवारणी १.५ ग्राम जिब्रेलिक आम्ल १०० ग्राम कार्बेन्डाझीम + १.५ किलो युरिया १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. बगिच्यामध्ये तुटलेल्या फांद्या कात्रीच्या सहाय्याने छाटणी करून त्या नंतर लगेच १०० ग्राम कार्बेन्डाझीम व १ किलो युरिया १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
तूर	आज नंतर कोरड्या हवामानाचा लक्षात घेता परिपक्व अवस्थेतील तूर पिकाची काढणी करून घ्यावी व काढणी आणि मळणी केलेले पिक सुरक्षित आणि कोरड्या ठिकाणी साठवणूक करावी.
गहू	सद्य परिस्थितीतील ढगाळ वातावरणामुळे गहू पिकामध्ये मावा किडीचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास व्यवस्थापनासाठी थायमथोक्झाम २५ % डब्ल्यूजी १० ते १५ ग्राम किंवा क्लिनलफॉस २५ % प्रवाही ईसी ४० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. सद्य परिस्थितीतील ढगाळ वातावरणामुळे गहू पिकामध्ये तांबेरा आणि पानावरील करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास मॅनकोझेब ७५ % डब्ल्यूपी २० ते २५ ग्राम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. गहू पिकामध्ये उंदीर व्यवस्थापनासाठी विषयुक्त आमिषाचा वापर करावा. विषयुक्त आमिष तयार करण्यासाठी धान्याचा भरडा ४९ भाग, थोडे गोडे तेल व १ भाग ब्रोमाडीओलोन ०.२५ % सीबी एकत्र मिसळावे. चमचाभर आमिष प्लास्टिकच्या पिशवीत टाकून शेतातील जिवंत बिळामध्ये टाकावे किंवा बिलाजवळ ठेवावे.
भुईमूग	जमिनीतील उपलब्ध लक्षात घेऊन ओलिताचे पाणी उपलब्ध असल्यास उन्हाळी भुईमुगाची पेरणी जानेवारी च्या दुसऱ्या पंधरवड्यात रुंद वाफा व सरी पद्धतीने तुषार सिंचनाखाली करावी. टीएजी- २४ किंवा एसबी- ११ या जातीचे हेक्टरी १२५ किलो बियाणे वापरावे. प्रती किलो बियाण्यास ट्रायकोडर्मा ५ ग्राम, रायझोबियम २५ ग्राम, पीएसबी २५ ग्राम या जीवाणू संवर्धनाची बीज प्रक्रिया करून पेरणी करावी. उन्हाळी हंगामात टीएजी- २४ हा वाण ३० x १० सेंमी व एसबी-११ हा वाण ३० x १५ किंवा ४५ x १० सेंमी अंतरावर पेटावा.
हरभरा	आज नंतर कोरड्या हवामानाचा लक्षात घेता घाटे अळीच्या एकात्मिक व्यवस्थापनासाठी शेतामध्ये प्रती हेक्टरी २० पक्षीथांबे लावावे. घाटे अळीच्या नियंत्रणासाठी कामगंध सापळे (हेक्झाल्युर) एकरी दोन किंवा हेक्टरी पाच लावावेत. सापळ्यामध्ये सतत तीन दिवस आठ ते दहा पतंग आढळल्यास व्यवस्थापनाच्या उपाययोजना कराव्यात. पिकाचे निरीक्षण करून किडीचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास किंवा पिक ४० ते ५० % फुलोरा अवस्थेत असताना सर्वप्रथम वनस्पतीजन्य किंवा जैविक किटकनाशकांना प्राधान्य द्यावे. त्यासाठी पहिली फवारणी निंबोळी अर्क ५ % किंवा अझाडिरेकटीन ३०० पीपीएम ५० मिली प्रती १० लिटर पाणी या प्रमाणात मिसळून नापस्याक पंपाने फवारणी करावी. पावर स्प्रेयर ने फवारणी करायची असल्यास किटकनाशकाची मात्रा तीन पट करावी. किडीने आर्थिक नुकसान पातळी गाठली असल्यास क्लिनलफॉस २५ टक्के ईसी २० मिली किंवा इमामेक्तीन बेन्झोएट ५ % एसजी ३ ग्राम किंवा फ्ल्यूबेन्डीअमाईड २० % डब्ल्यूजी ५ ग्राम किंवा क्लोरांट्रानिलिप्रोल १८.५ एससी २.५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
कपाशी	सध्याच्या पावसाच्या उघाडीनंतर उर्वरित कपाशीची वेचणी उरकून घ्यावी व शेवटच्या वेचनिनंतर पुढील हंगामात गुलाबी बोंड अळीचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी कपाशीचे पिक काढून टाकावे.

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
कागदी लिंबू	गारपीट व पावसामुळे लिंबू फळ बागांमध्ये लिम्बावरील खैऱ्या रोगाचा प्रसार मोठ्या प्रमाणात आढळतो. हा प्रादुर्भाव आढळून आल्यास झाडावरील रोगग्रस्त फांद्या कापून नष्ट करावयात. झाडांवर १८० ग्राम कॉपर ऑक्सिक्लोराईड + ६ ग्राम स्ट्रेप्टोसायक्लिनएकत्र ६० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.
टोमॅटो	सततच्या ढगाळ हवामानामुळे टोमॅटो पिकावर उशिरा येणाऱ्या करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास व्यवस्थापनासाठी स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना कॉपर ऑक्सिक्लोराईड (३.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मॅनकोझेब (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा बोर्डो मिश्रण (१ %) किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड (२.० ग्रॅम/लि.) किंवा फोसेटील एएल (ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा डायमिथोमोर्फ (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा पुर्वमिश्रित बुरशीनाशक पायराक्लोस्ट्रोबिन + मेटिराम (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मेफेनोक्झाम + कॉपर ऑक्सिक्लोराईड (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मेटालीक्सील ८ % + मॅनकोझेब ६४ % (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) या प्रमाणात फवारणी करावी.

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
मिरची	पाऊस अंदाज लक्षात घेता मिरची पिकास ओलीत करणे टाळावे. मिरची पिकावरील रस शोषणाऱ्या किडीच्या व्यवस्थापनाकरिता एरंडी तेलामध्ये सुती कापड भिजवून व त्यानंतर पिळून मिरची पिकावर फिरवून घ्यावे. जेणेकरून या कापडावर रस शोषणाऱ्या किडी (मावा, फुलकिडे, पांढरी माशी व कोळी) चिटकून त्याचे नियंत्रण होईल. फुलकिड्याच्या नियंत्रणासाठी निव्व्या रंगाचे चिकट सापळे एकरी ४० या प्रमाणात लावावेत. रस शोषणाऱ्या किडीच्या व्यवस्थापनाकरिता वनस्पतीजण्य किट नाशक निंबोळी अर्क ५ टक्के किंवा अॅझाडीराक्टिन ३०० पीपीएम ५० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. त्यानंतर ३ ते ४ दिवसांनी डायमिथोएट ३० ईसी १४ मिली + सल्फर ८० % डब्लूपी २५ ते ३० ग्राम किंवा फिप्रोनील ५ एससी २० मिली + सल्फर ८० % डब्लूपी २५ ते ३० ग्राम किंवा फेनप्रोथ्रीन ३० ईसी ३.५ मिली + सल्फर ८० % डब्लूपी २५ ते ३० ग्राम किंवा इथिऑन ५० ईसी ४० मिली + सल्फर ८० % डब्लूपी २५ ते ३० ग्राम यापैकी कोणतेही एक किटकनाशक प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. एकच एकच किटकनाशक पुन्हा पुन्हा फवारताना आलटून पालटून वापरावे.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
गाय	जनावरांना पायखुरी – तोंडखुरी रोगाविरुद्ध लस टोचावी.
म्हैस	मेघगर्जना व विजांचा कडकडाट होण्याचा अंदाज वर्तविलेल्या दिवशी जनावरांना मोकळ्या जागेत चारावण्यास सोडणे टाळावे. मेघगर्जना व विजांचा कडकडाट होण्याचा अंदाज वर्तविलेल्या दिवशी जनावरांना झाडाखाली बांधणे टाळावे. जनावरांना बंद आश्रयस्थानात ठेवावे आणि थंडीपासून बचाव करण्यासाठी लहान गुरांची विशेष काळजी घ्यावी. जनावरांच्या गोठयामध्ये बसण्याच्या ठिकाणी खराब कुटार आथरावा ज्यामुळे थंडी कमी जाणवते. पोल्ट्री शेडच्या बाहेर पडदा/कपडे लटकवून कुक्कुट पक्षी/पिल्लांचे थंड वाऱ्यापासून संरक्षण करावे. उष्णतेसाठी इलेक्ट्रिक बल्ब (५-६ तास) चा वापर करावा.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	शेतकरी बांधवांनी मेघगर्जना आणि आकाशात विजा चमकत असतांना घ्यावयाची काळजी: जर तुम्ही शेतात काम करीत असाल तर शेताजवळील ताबडतोब आश्रय घ्यावा. शेतातील सुरक्षित ठिकाणाचा आसरा घेतल्यानंतर पायाखाली कोरडे लाकूड, प्लास्टिक, गोनपाट, कोरडा पालापाचोळा ठेवावा. तुमचे दोन्ही पाय एकत्र करून गुडघ्यावर दोन्ही हात ठेवून तळपायावर बसावे. तुमच्या पायाव्यतिरिक्त शरीराचा अन्य कुठलाही भाग जमिनीला स्पर्श होणार नाही याची काळजी घ्यावी. जमिनिमध्ये ओलावा असलेल्या ठिकाणी किंवा पाण्याच्या स्त्रोतामध्ये जसे कि, तलावात काम करणाऱ्या व्यक्तींनी ताबडतोब सुरक्षित आणि कोरड्या ठिकाणी जावे. जवळपास उंच झाडे असतील तर त्या झाडाच्या उंचीपेक्षा दुप्पट उंचीच्या अंतरावर आश्रय घ्यावा. विजांच्या बचावापासून पक्के घर हे सर्वात सुरक्षित ठिकाण आहे. शेतकऱ्यांनी आपले घर तसेच जनावरांचा गोठ्याच्या आजूबाजूला शक्यतो कमी उंचीची झाडे लावावीत. ओलावा असलेले, दलदलीचे ठिकाण तथा पाण्याचे स्त्रोत्र (विहीर, तलाव, नदी, शेत तालाव ई.) पासून शक्यतो दूर राहावे. चारचाकी वाहनातून प्रवास करीत असल्यास वाहनातच थांबावे. शेतकरी बांधवांनी त्यांच्याजवळ धातूचे कुठलेही उपकरण नसावे याची दक्षता घ्यावी. शेतामध्ये काम करतांना एकाच वेळी जास्त व्यक्तींनी एकत्र काम करू नये. दोन व्यक्तीमध्ये किमान १५-२० फूट अंतर राहिल याची काळजी घ्यावी. धातूची दांडी असलेल्या छत्रीचा वापर करू नका. शेतकऱ्यांनी विजेवर चालणारी तसेच धातू पासून बनलेल्या इतर कृषी अवजारांपासून दूर रहा.
सामान्य सल्ला	हवामान आधारित कृषी सल्ला पत्रिकेमध्ये नमूद तारखांची वैधता हि नमूद तारखेच्या मागील दिवसाच्या सकाळी ०८:३० वाजेपासून नमूद तारखेच्या सकाळी ०८:३० वाजेपर्यंत असेल, याची नोंद घ्यावी.